

„Veszélyben a hazai!”

S az ő gyűjtő, lelkesítő szavataira ezek és ezek ragadtak fegyvert a mintegy egyik napról a másikra, szinte a kenyéradó magyar televényből nőtt ki a nemzeti honvédelem s mint egy ember kebléből tört ki az elhatározás: Utolsó csepp vérig!

Mint Jókai írja: „A földműves elhagyta ekéjét, a tanuló iskoláját, a családja boldog tűzhelyét és ment a zászló alá. Uri családok elkényeztetett fiait, mágnások, nemesség jötték önként s együtt nyomorogtak a parasztiakkal szőben, zivatárban, sárban, fagyban, szemetégyben, rongyban és dicsekedésben...” A templomok harangjából, a kottákából és rézműzsekkől ágyukat öntött Gábor Áron, asszony, leány, gyerek mind kivette az őt megillető részét a magyar nemzet nagy napjaiból s az események még a csecszópókat is hőökké avaták.

Megkezdődött az 1849-iki dicsőséges tavaszi hadjárat; soha nemzet békésebb harcot nem vívott a szabadságért, soha nép nem küzdött elszántabban az elnyomó ellen s talán még sohasem volt szabadságharc úgyis féhérebb, igazibb, mint a miénk.

Hogy mégis elbukunk a nagy küzdelemben? Az nem ügyünk igazán, vagy katonáink bátorságán mulott. A kor egyik „legmodernebb” felfegyverzett hadserege a mindent öldöklő, pusztító, komitácijellemű martaionemzetiségek bandájával együtt hanyatthomlok menekült a sokszor csupán kaszával és vaslival felfegyverzett maroknyi magyar sereg elől s a tülerőt már-már legyőzte a lelkesedés — amikor a „lázádo” magyaroktól megszépezt bécsi orvos segélykérésére 200,000 pihent orosz sorkatonna lépte át a Kárpátokat, hogy vérbefojtas a magyar nép örök igazságát.

A mi szabadságharcunkat ezek az rint tévesen hívják és írják „revolúciónak”, mert az nem forradalom, hanem „struggle for liberty” azaz szabadságharc a szó legzorosabb és legszentebb értelmében. Ez az az az, akik a magyar nép alapjelmének és történelem folyamán bevált alkotmányos szociális fejlődésnek megtagadásával a politikai lélekűfűzők emberéletet és pusztulást szomjazó vörös mammonjának a malmára hajtják a vizet s a 48-as idők vezéreinek egyik

vagy másik mondását kikapva, azt nemzetközi szempontból szeretnék magyarázni.

A mi szabadságharcunknál nemzetibb, igazabb, lelkesebb küzdelmet nem vívott nép a szarvakal ellen. 1848, mely a mostani trianoni szégyenünknek, mintegy gyászos előfutárja volt, bebizonyította, hogy csakis nemzeti önállósággal, vallási és osztályellenléttel elismert ösztönzőtől lelkesséssel fűtött munkával és az ősi magyar virtusnak, csakis az elkerülhetetlen és akkor is ügyes, céltudatos felhasználásával tudja a magyar nép biztosítani uralmát a Duna Tisza táján.

SCHEFBECK KONZUL ELŐADÁSA MAGYARORSZÁGRÓL A WINNIPEGI KATONAI INTÉZETBEN

A katonatisztai körök az egész világon zárkóztak. Fokozottabb mértékben áll ez az angol katonai intézményekre, ami nagyrészt érthető is. Nagy fontosságot kell tehát már azért is Scheffbeck konzul előadásának tulajdonítani, mert oly körök előlétekel neki szegény letipott hazánk ügyét vinnie, mely körökben eddig idegen képviselők nem jutottak.

A konzulnak igen nehéz helyzete volt, mert előbb le kellett küzdenie az érthetően megváltó előítéleteket és amikor ez sikerült, a legerősebb kritikának is helytálló előadást kellett adnia.

A winniepei helyőrség tényleges tartalékos tisztjei nagy számban jelentek meg erre a február 25-én tartott előadásra és a kormányzó szárnysegédén kívül megjelent több tábornok, ezredes és főtisz.

Scheffbeck konzul, gyakorlott előadó több nyelven is, és az Egyesült Államokban töltött szolgálati ideje alatt is több országos kongresszuson is merítette Magyarország helyzetét az amerikaiak előtt. Szabad előadását azal kezdte, hogy politikával egyáltalán nem akar foglalkozni, csupán tudományos és közgazdasági szempontból akarja a kérdést a hallgatóságot előtt tárgyalni, melynek alátámasztására Magyarország egy közigazgatási

Az lesz a legszebb, legünneplésesebb koszorú a newyorki Kossuth szobor, amelyet az Ohazítói elszakadt magyarok lélekben helyeznek a szobor talapzatára, férfias komolysággal megígérve, hogy Kossuth Lajos példájára minden magyar terjeszteni fogja a kossuthi, azaz nemzeti irredenta eszméket a maga körében s ezáltal a hozzájáruljon Magyarországgal elkövetett borzalmas igazságtalanságok megismertetéséhez és saját fájának megbecsüléséhez.

Ha mi, kanadai magyarok is így tesszünk, akkor mi is joggal énekelhetjük, hogy

— Ne sirj, ne sirj Kossuth Lajos, lesz hazádnak szabadsága...

és egy népepedési térképét tette ki a Military Institute nagy előadó termébe, melyeken szemléltetve bemutatja előadásának geográfiai részleteit. Magasabb tudományos szempontból röviden esetelel Nagymagyarország történelmét és érdemeit a nyugati civilizációval szemben s azokat a hátrányokat, melyek ezekből az óriási, nyugati kultúráért és országokért hozott áldozatokból természetesen reá háramlottak, ami láthatóan újszerűen hatott a hallgatóságra.

Az összeomlás, a forradalmak és a román betörés okozati fejtegetése után áttért a trianoni békére és meggyőzi a hallgatóságot a béke igazságtalanságairól. A hallgatóságon látható a kezdetben tanusított merevség elmulása, felmelegednek, érdeklődnek és amikor a békeszerződés lehetetlen katonai határozatait ismerteti, a meglepés és csodálkozás kifejezése vonul végig a hallgatóságon. A katonák természetesen az a rész érdekelt a legjobban és teljesen ostromolták az előadó abbeli kijelentését, hogy ama híresztelések, melyek szerint Magyarország az európai béke veszedelme és hogy fegyverkeznek, nem más, mint rosszindulatú propaganda.

A kisebbségi és az elszakított magyarság helyzete az újóállamokban, melyet minden aláfestés nélkül a leg-

szigorúbb tárgyilagossággal adott elő nagy bátasítással a jelenlévőkre. Majd átér gróf Bethlen István miniszterelnök újraépítési és konszolidációs munkájára, melyből a hallgatóság a magyar nemzet által hozott óriási áldozatokról bővebben értesült, amiről a világsajtó alig akar tudomást venni. Szívós munkáikat és talpraállósukat hatalmas tapssal fogadják, mert hiába — az angol mentalitás a reális eredményeket keresi, amiket — hiába a helyes hazai politikai vezetésnek — fel is tudunk mutatni.

Végül mai pénzügyi helyzetünket, úgy az államot, mint a magán gazdaságát, majd az általános közgazdasági viszonyokat ismertette. Államháztartásunk már évek óta deficitmentes, gazdálkodása és a pengő stabilitása ugyancsak hatalmas elismerésben részesült.

Befejezésül megemlítette az előadó Anglia és Magyarország közötti látható szívélyes viszonyt.

Az előadás második része a magyar bevándorlókra foglalkozott, melyek folyamán fejtett és magas fokozott meszagszolgálatát ismertette az előadó, amiért a magyar bevándorló különös megbecsülésre számíthatunk Kanadában, mely ugyancsak elsősorban meszagszolgálati ország.

Az angol temperamentumnál teljesen szokatlan melegséggel és lelkesedéssel jutalmazta a hallgatóság Scheffbeck konzul majdnem két órási előadását, melyet a gyűlést vezető Pearks ezredes meleg szavakkal köszönt meg és gratulált a magyar nemzetnek a fennálló nehéz viszonyok között elért nagyszerű sikereire.

Ezek után — amint az angol országokban szokások — a hallgatóságból többen hozzászóltak a témához és egyes részletekért tettek fel, melyekre a rutinrozzott talpraesetten válaszolt, a kérdések és a hallgatóság általános meglepedésére.

Éjtélfelé járt már az idő, mikor ez a nagyműveltségű katonai társaság oszladozni kezdett és jóleső érzést adott nekünk magyaroknak, hogy konzulunk ismét előbbre vitte egy lépéssel ügyünket a külföld előtt.

PENGŐJÉT, DOLLARJÁT KÖLDJE A „PANNONIA” UTJÁN 296½ Main St. WINNIPEG, MAN.

Keletkanadában a legjobb, legbiztosabb és leggyorsabb pénzügyi vállalat. Pénzküldésekért teljes felelősséget vállalok. HÁZAK, FARMOK STB. ADÁS-VÉTELET INTÉZKESSE VELEM. Bármilyen ügyes-bajos dolgában forduljon hozzám: LOUIS SZABO BOX 244 515 SOUTH Main Str. Welland, Ont. A „CANADIAN NATIONAL RAILWAY EXPRESS” magyar megbízottja.

A NEW YORKI KOSSUTH-SZOBORRA SZÁNT ADOMÁNYOK LEGSÜRGŐSEBB BEKÜLDÉSÉT KÉRJÜK!

Huszár a mennyországban

Írta: P. ABRAHÁM ERNŐ

Ma a magyar huszár meghal a csatába, Egyenesen besétál a Fényes mennyországba.

Itt állóbból pejjlovát is Csak elővezetik, Selyemmel és bársonnyal I Ugyan dörzselgetik.

Odafenn az égben Angyalcsereg várja Száz kis angyal visel gondot A magyar huszárra.

Nézi, nézi a huszár s csal Leugrik az ágyról, Elveszi pejjparipáját A kis angyalkától.

Egyik angyal vért sebet Megcsókolja százszor, Beheged a fájó seb a Csökös angyalazástól.

— Köszönöm kis angyalecskám De nem ez a módja, Majd én mindjárt megmutatom Igaz huszár módra!

Másik angyal rucát koppaszt Piros óbort forral, Vendégeli pecsenyével, Tüzes, erős borral.

Szalmát markol, csutakol, Sörényét befonja, Rápatan a hátára és Kantárszárba fogja.

A harmadik nyoszolyáját Puhára megveti, Fáradt lehet — gondolja hát — Jól fog esni neki!

Szóli a huszár, — s büszkeség Ragyog a szemébe; — Mostan pedig mehetünk az Uristen elébe!

hatósági spionnak nevezte. Megértette a vádat?

— Igenis, — hajolt meg Okdamvecz.

— Mit tud elmondani védelmére?

— Nagyságos bíró ur. Az egész a pagatulimó miatt történt. Én bevallom, nekem akkor kissé elhamarkodott dolog volt azt bemondanom. De ha már én bemondok, neki nem kell megtetézni, hogy bemondja a négy királ is. Ezen fordul meg az egész. Ő akarta mindenképpen megcsinálni a négy királ, én meg az ultimót. Ez drágább. S mikor én hívok kórász, Tekla pedig bevágja a tizenkilencs, Adamecz fölültrafálja huszonegyessel és lett palgarmester. Én tudok, hogy ő azt hitte, hogy a skicó nálam van...

A bíró türelmetlenül közbeszólt:

— Arról beszéljen, hogy használta-e az idézett kifejezéseket? Oktavecz kitérte mind a két karját.

— Már, hogy használtam volna? Illetve négy királra mondtam, hogy fűtülök, nagyon természetes, amikor a pagatulimó — Hát azt mondta-e — intetele a bíró, — hogy fűtül a magyar államra és a magyarokra, továbbá Adameczre azt, hogy hatósági spion?

— Nagyságos bíró ur, én valami ilyesmit mondtam, de nem így, mintha a magyar államot, vagy a magyarokat, akár úgy is, bár tisztelt barátom Adamecz biztos ur, személyében sérteni óhajtottam volna. Hiszen magam magyar vagyok. Azt a helyet hozta.

— Szóval felhevült állapotál ment magát?

— No, hogyan, nagyságos uram.

S miután a bíró jegyzőköny-

be diktálta Oktavecz vallomását hivatta az első tanut: Adamecz Nepomuk Jánost.

— No mit tud előadni az esetről? — hívta fel a tanut a tényállás rövid ismertetése után.

Adamecz szószoki hanghordozással jelentette:

— A tényálladék lefektetése, szerint történt az eset. Én már régen figyelek ezt az Oktavecz. Már máskor is láttam, hogy szeret a magyar állameszmen csufofódní.

— Hogy érti ezt?

— Tetszik tudni, ha nem jön össze tarokk, hát kettesben alsóznak. Ezzel az Oktavecczel. Ujabbban veszek észre, ha tőköt hív, mondja: Thököly bunkó Péter! A maknál, hogy Mac Mahon a nagyszerű generális.

— Ugyan, ez csak olyan szó-lás-mondás kártyázás közben.

— No igen, magam is mondok. Például pirosnál, ha jól megy a lap, szívesen mondok így rózsaszínű Elek, rózsaszínű Elek. De ez nincs vonatkozásban nemzetügy, mint Thököly bunkó Péter és Mac Mahon kegyelmes ur, a nagyszerű generális.

— Hát ez igazán nem tartozik a dologhoz.

Aztán következett Tekla.

— Bizony, bizony, — hümmögött — így volt, így volt.

Az orvos se mondott sok jót.

— Megtörtént, megtörtént. Bár nem hiszem, hogy rossz szándékkal.

Végül a bíró meghozta az ítéletet, mely szerint a selmebányai királyi járásbírósg Oktavecz Alajost egyrendbel felség-sértés büntetésben és becsület-sértés vétségében bűnös mondta ki, amit nevezett azzal követett el, hogy stb. ... enyhítő körülménynek véve felhevült lelkiállapotát, őt a bíróság 3 napi fogházra és 200 korona, behajtha-

tatlansága esetér 3 napi fogházra átváltoztatható pénzbírságra ítélte és az ítélet végrehajtását felfüggesztette.

Az ítéletben a vádiott is és az ügyészi megbízott is megnyugodott.

— Igérje meg Oktavecz, — fordult a bíró ünneplés hangon az elítélthez — hogy jövőben hű lesz a magyar államhoz, mindnyájunk közös anyjához.

— Megígérem, — suttogta hal-

kan Oktavecz és hálatalt pillantást vetett a bíró asztalán álló fekete feszületre.

Néhány hét múlva Hodruson is elűttek a hullámok. Oktavecz visszahelyezték hivatalába s miután már hat hete a tarokk, meg a vasárnapi kaláber is szünetelt, egy nap, az iskolából ha zaterő tanítót barátságosan karongfotta Adamecz Nepomuk János.

— Lujzko, mire jó ez a harag. Ilyen régi pajtasok közt. Felejtünk el az egészet.

Meg kell adni, hogy a béke csakugyan helyre állt. Adamecz Nepomuk János soha még csak célzást se tett a történetekre. Viszont Oktavecz Alajos István se provokálta a sovénabb érzelmet Thököly szellemének kártya közben való idézgetésével.

S nem is zavarta semmi a békes egyhangy életet, míg egy sívár ószi napon, a bércecs hegyek szabadon hagyott kapuján, a kis Hodrusra is bementeltek a csehek. Attól kezdve egyre-másra, mind furcsább dolgokat észlelt a tanító ur. Például: Petykó a nagyfüllű, vékony szatócs, aki máskor csak annyit vetett feléje: „Jó napot,” most már messziről lengette kalapját, dallamosan zengve:

— Jó reggelt! Dobre rano Pan Oktavecz. Dobre rano.

Vagy a kántor:

— Kasamadiener, kasamadiener Pán Oktavecz.

— Mi lelte ezeket? — tündödhm magában. — Pán Oktavecz hm, mán hogy Pán Oktavecz. — Aztán jöttek mások, egyre többen: „No mit szólja hozzá? Megmontam, már régen megmon-

tam, Pán Oktavecznek van igazság.” — Oktavecz is felelt: „No, hogyne, persze,” de még se tudta, hogy miről van szó. Mig egyszer maga Adamecz karolt beléje bizalmasan.

— No Lojzko, most tiéd a vilálg.

Oktavecz csodálkozva nézett rá.

— En ezet nem értek. Hát te is? Mit akartok, hogy elkeztetek nekem gatszólalni, miha turóci prépost és nem községi néptanító volnék itt Hodruson.

— No, Lojzko, hiszen csak tudunk, hogy prágai kormány-nál vannak neked magas összeköttetések.

Oktavecz méregtől kipirult arccal csapott a mellére:

— Ez mersz, — mersz mondaní nekem?

— Most már nem kell titkolnunk Lojzko. Bevallok neked, magam is voltam mindig szlovák patrióta. De pajtas nem lehetett mig tartotta ez a nemzeti elnyomatás ellenünk. En kérék voltam városi komisszárius. Hát mit tegyek? Elveszik a kenyér, ha téged is fel nem adom.

S lassan Oktavecz is éledni kezdett. Kezdte érteni a dolgot. Ő tehát nemzeti hős. Martir. Csakugyan, őt elítélték pánszláv viselkedéséért. Tehát ezért néznek rá bizalommal. Igazolta az idő. Egy férfi, akinek jövője van. Akivel fenn kell tartani a barátságot, mert Isten tudja, mi lehet még belőle? Talán még zsupán is.

Oktavecz egyre jobban átérte

te, hogy valaki lett. A szatócs-

nál kampós botot vásárolt s azt minden délben végigkoppogtatta a falu uccáján. Előfizetett a Ná-sa Narodnre s aggodalmas arccal közügyekről tárgyalt. Nem is tárgyalt, hanem kijelentéseket tett, rövid tömönatokban így: Meglássunk, mit tehetünk. Magam is azonosítok Svehla miniszter véleményének... Na gyon fontos személl változások varhatók... Nem nyilatkozhatom többet, csak mondhatok na gyon varatlanok, mondhatnék hagyjon közelalók személyiségemhez... S az ilyen kijelentések után sokatmondóan elhallgatott s a közgondok felelősség teljes tudatában aggodalmas ráncok futottak össze gömbölyű homlokán.

Hát az igaz, hogy pán Oktavecz, az aztán a pán. De még milyen pán: A pán és ő egymás nélkül el sem képzelhetők. A „pán” szó ugy hozzátapadt, mint a csigához a háza. Ha valaki azt mondja, hogy pán, — ezután okvetlen Oktavecz következik. S ha valaki Oktaveczre gondol, azt nem is teheti a „pán”-nal való kapcsolat nélkül. Legalább is Hodruson nem.

Meg is becsülték. Maga az iskolaszék hívta össze a falu jelesait pán Oktavecz ünneplésére, a Vnucsko-féle kocsmába. Se hossza, se vége nem volt a szónoklatoknak s még Milkát, pán Oktavecz életéparját is felköszöntötték. Pán Oktavecz se fogott ki a szóból, már vagy tízedszer állott fel, pohárral a kezében és ingadozva, feléjezőg „haljunk! haljunk!” közben. Alig bírt magával.

— Még aztat akarok kijelenteni szlovák testvérek ezet országot, mink történet folyamán ezer éve megtartottunk. Köszönünk ezet elsősorban első szent

királnak Istvannak. aztán szabadsaghós Rakoczinak és kényuralom által szankivetett Kossuth Lajosnak. Ezek történelem fényes csillag. Mink magyarok, akarok mondani, hogy ugy ne mondjam magyar nyelvű szlovakok, akik vagyunk Karpatoktól Adriatig, tekintjük nagy tisztelettel történelmi példaképekre csillagokra, mert nyelvében él a nemzet, itt élnek és meghalnak. Én ismétlek, most mindön önrendelkezési jogunk Wilson tizenkét pontja és függetlenség által magyar elnyomtas megszüntetvén, mink kik kiűztük a török, mink kik kiűztük a tatár, mink ezet ország megtartunk, aztat kiáltak: eljen cseh-szlovák testvériség, eljen magyar haza.

Mindenki éljenzett és lelkesegett, koccintottak, ittak. Soha még ilyen testvéri ünnepeget nem láttak a Vnucsko kocsmá füstös falal.

Másnap, amikor még alig pihente ki az ünnepege fáradalmaít pán Oktavecz, egy idézővégtést kézbesítettek neki a sel meci járásbírósgától. Ugyanolyan volt, mint az előbbi, csak a kir. szó volt rajta keresztülhuzva.

— Mit akar tölem ez a Ruzicska? — tündödhm pán Oktavecz. — Allghanem, mint szlovák nemzeti tanács elnöke akarja velem beszélni.

S mivel az orvos éppen a városba hajtattott, felkapaszkodott a kocsjára.

— Ha megengedsz pajtas, tar tom veled a városba.

— No hogyne pán Oktavecz. Valami fontos ügy? Politika?

— Hat persze. Egész szétlétnek mar az ember.

— Talán bizony magas megbízatás?